

De kroonjuwelen van de urologie

dr. Jozef Ampe, dr. Harm Arentsen, dr. Frederic Baekelandt, dr. Pieter D'hulst, dr. Christophe Ghysel, dr. Bart Kimpe en dr. Pieter Uvin // dienst Urologie, campus Sint-Jan, campus SFX en AZ Sint-Lucas Brugge

Amper zes decennia bestaat urologie als volwaardige specialisatie, maar toch telt de dienst Urologie in Brugge al zeven stafleden, verspreid over drie locaties. Jaarlijks voeren ze zo'n 5.000 procedures uit en helpen ze gemiddeld 17.500 patiënten. Een goede samenwerking en indrukwekkende technologische innovaties liggen mee aan de grond van hun succesverhaal, waar hun patiënten de voordelen van plukken.

IN DEN BEGINNE ...

Het was dr. Robert Vergison die in de vroege jaren 60 pionierde en urologie als specialiteit in West-Vlaanderen op de kaart zette, los van de algemene chirurgie. Onder impuls van technologische vernieuwing groeide urologie begin de jaren 80 verder uit tot een aparte specialisatie. Op campus Sint-Jan ontpopte ze zich razendsnel tot een dienst met focus op de beste verzorging en begeleiding van de patiënt. De laatste 30 jaar zette deze zwaar in op een brede specialistische zorgverlening, wat onder meer resulteerde in de smelting van de diensten Urologie van de campussen Sint-Jan en SFX en AZ Sint-Lucas Brugge. Van prostaat- en erectieproblemen over blaas- en nieraandoeningen, incontinentie, protheseschirurgie, fertiliteit en andrologie tot kinderurologie: de artsen beheersen alle acht de algemene urologie, vormen een hecht team en verwijzen vlot naar elkaar door voor subspecialistische problematieken. Kortom, patiënten komen bij hen met zowat alle urologische problemen in de juiste handen terecht.

ALLES VOOR HET WELZIJN VAN DE PATIËNT

Met hun brede subspecialistische zorgverlening willen de urologen zo veel mogelijk patiënten bereiken, waarbij het welzijn van de patiënt hun topprioriteit is. Patiënten met problemen als prostaatkanker, blaaskanker, incontinentieproblemen en protheseschirurgie krijgen van meet af aan begeleiding door een expertverpleegkundige. Die vormt het aanspreekpunt, vangt vragen of bezorgdheden op en legt de brug met andere diensten. Aanvullend op hun informatieverstrekking tijdens consultaties werkten de artsen rond diverse subspecialiteiten makkelijk uitprintbare info-brochures uit die ze ook online delen. Verder volgen de verpleegkundigen regelmatig opleidingen om hun urologische kennis op peil te houden.

WIE UROLOGIE ZEGT, ZEGT ROBOTCHIRURGIE

Omdat nieuwe technieken elkaar snel opvolgen en legio voordelen voor de patiënt opleveren, volgen de urologen technologische innovaties op de voet. Enkel de beproefde technologieën zijn goed genoeg voor hun patiënten. Daarom is robotchirurgie voor deze specialisatie niet meer weg te denken. In de prostaatkliniek alleen al zijn sinds 2006 meer dan 3.500 patiënten met gelokaliseerde prostaatkanker geopereerd met behulp daarvan. De artsen zijn dankbare gebruikers van het nieuwste da Vinci Xi-robotsysteem waarover campus Sint-Jan sinds 2018 beschikt, omdat het aanzienlijke voordelen biedt voor de patiënt: kortere verblijfsduur, minder ongemakken voor en na de operatie en minder risico op complicaties of hervat. Noem het gerust hun kroonjuweel.

▲ Het ESWL-toestel tijdens een ambulante procedure onder lokale anesthesie.

SAMEN KOM JE VERDER

Omdat ze sterk geloven in de kracht van samenwerking hechten de urologen veel belang aan goede banden met huisartsen en andere verwijzers. Na telefonisch contact kan de huisarts een patiënt in dringende gevallen binnen de 24 uur doorverwijzen. Recent nog verzorgden ze voor HABO een digitale navorming met als onderwerp 'De evolutie van PSA-screening naar een geïntegreerd preventief prostaatnazicht'. Ze maakten er afspraken met de huisartsen rond het preventief nazicht op prostaatkanker met als doel prostaatkanker vroeger te detecteren en overbehandeling te vermijden. Daarnaast spelen ze een actieve rol in verenigingen die inzetten op sensibilisering, zoals de vzw Prostaat Service Alliantie (PSA) Vlaanderen en de patiëntenvereniging Think Blue Vlaanderen vzw. Ze organiseren jaarlijks een Symposium Urologie, in de eerste plaats gericht tot paramedici.

DE HANDEN IN ELKAAR SLAAN

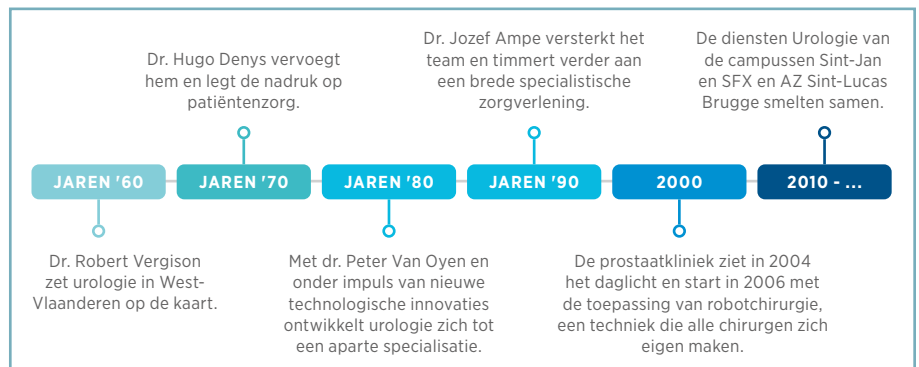
Ook binnen de ziekenhuiswanden lopen er succesvolle samenwerkingen met andere diensten. De urologen zijn nauw betrokken bij de fertilitetskliniek voor de andrologische oppuntstelling en wie wachtdienst heeft, staat altijd paraat voor een urgente TEsticulaire Sperma Aspiratie (TESA). Omdat erectiele problemen soms veeleer om een psychologische benadering vragen, werken ze samen met de seksuologen van de dienst Klinische psychologie. Verder doen ze geregeld een beroep op hun collega's infectiologen, onder meer in het kader van de zorg en behandeling van pyelonefritis. Patiënten met recidiverende nefrolithiasis verwijzen ze dan weer door naar de dienst Nefrologie om de oorzaak te achterhalen via metabole screening. Met het Oncologisch Centrum loopt al vele jaren een goede samenwerking: op de wekelijkse MOC-vergadering wordt het (multidisciplinaire) behandelplan van alle uro-oncologische patiënten opgesteld. Van alle oncologische patiënten op campus Sint-Jan heeft maar liefst één op de vijf een urologische kanker.

OVER DE WEST-VLAAMSE GRENZEN HEEN

Elk van de stafleden is Fellow of the European Board of Urology (FEBU) en is vergund voor het gebruik van röntgenstraling voor medische diagnose. Dr. Pieter Uvin is ook bestuurslid van de Belgische Vereniging voor Urologie en geeft opleiding robotchirurgie in de Orsi Academy. Zowel nationaal als internationaal halen de artsen de banden met collega-urologen en -robotchirurgen nauwer aan: met de Orsi Academy en, in het verlengde daarvan, het OLV Ziekenhuis in Aalst, maar net zo goed met de urologen uit de ruime omgeving van Brugge, via de LOK-vergaderingen. Verder is de dienst

▲ Het urologenteam v.l.n.r.: dr. Frederic Baekelandt, dr. Harm Arentsen, dr. Bart Kimpe, dr. Jozef Ampe, dr. Christophe Ghysel, dr. Pieter D'hulst en dr. Pieter Uvin.

een opleidingscentrum voor assistenten van alle Vlaamse universiteiten. De vier assistenten die jaarlijks in opleiding komen, publiceren elk een wetenschappelijk artikel en dingen allen mee naar de Elautprijs. De dienst schreef ook mee aan diverse publicaties in het kader van de internationale 'Liquid biopsy'-studie van het Zweedse Karolinska-instituut. Verder spreken de urologen nu en dan op de congressen van de European Association of Urology (EAU), de American Society of Clinical Oncology (ASCO) of de International Continence Society (ICS), waar ze hoe dan ook vaste gasten zijn. Verder includeren ze in samenwerking met de universiteiten regelmatig patiënten in studies.

IN DE TOEKOMST ...

Naar de toekomst toe koestert de dienst grote en kleine ambities, zoals de verdere implementatie van het elektronisch voorschrift, het elektronisch patiëntendossier en de dagelijkse implementatie van gevalideerde kwaliteitsnormen. Urologische innovaties willen de stafleden blijven oppikken en ze gaan nog sterker inzetten op opleiding en wetenschappelijke activiteiten. Bovenal zullen ze zeer patiëntgericht blijven werken en samen met huisartsen en collega-ziekenhuisartsen verder inzetten op de beste zorg voor hun patiënten.

AUTEURS

dr. Christophe Ghysel
dienst Urologie, campus Sint-Jan

dr. Jozef Ampe
dienst Urologie, campus Sint-Jan

De 'uroboys' en hun 'hightech toys'

In de volledig vernieuwde consultatieruimtes op campus Sint-Jan bieden gloednieuwe echotoestellen sinds kort een diagnostische meerwaarde.

GOEDAARDIGE PROSTAATVERGROTING

(Sub)specialisten: dr. Bart Kimpe, dr. Pieter Uvin, dr. Pieter D'hulst

Naast de meest actuele klassieke behandeling voor benigne prostaat-hypertrofie (BPH) behoort Holmium-laserenucleatie (HoLEP) sinds 2019 tot de mogelijkheden. Dit halveert het ziekenhuisverblijf van 4 naar 2 dagen. Het vermindert ongemakken of complicaties bij zeer grote prostaten door de incisieloze techniek, reduceert het bloedingsrisico en resulteert in een lagere kans op recidief adenoomvorming.* Ook thermische Rezum-therapie voor plasklachten bij BPH is recent toegevoegd aan het behandelingsaanbod. Deze procedure gebeurt steeds via daghospitalisatie en geeft slechts 3 % kans op droog orgasme (versus 80 % bij HoLEP en TURP).

NIERSTENEN

(Sub)specialisten: dr. Christophe Ghysel, dr. Harm Arentsen, dr. Pieter D'hulst

Voor nefrolithiasis omvat het behandelingsaanbod de volledige waaier aan mogelijkheden. Recent nog is het ESWL-toestel vervangen door een gloednieuwe versie. Behandeling gebeurt onder lokale anesthesie, met een succesratio van 70 %. Voor zachte nierstenen wordt pas overgegaan op ureterorenoscopie als ESWL niet succesvol blijkt. Wijst de CT-scan al meteen op een te harde steen, dan gebeurt dat onmiddellijk. Er komt een nieuwe laser voor steenbehandeling en desintegratie. Die zal helpen bij de verfijning van zowel de verder gevorderde behandeling van hardnekkige nefrolithiasis met gecombineerde ureterorenoscopische en percutane toenaadering, als van de 'miniperc'. Met deze laatste techniek zijn minder heringrepen nodig en verhoogt de kans op snellere steenklaring, waarbij ook complexe stenen beter bereikbaar worden.

ONCOLOGISCHE ROBOTCHIRURGIE

Robotchirurgie wordt ingezet bij de behandeling van de drie meest voorkomende tumoren in de urologie: prostaat-, nier- en blaastumoren.

Prostaatcarcinoom

(Sub)specialisten: dr. Christophe Ghysel, dr. Harm Arentsen, dr. Frederic Baekelandt, dr. Pieter Uvin

Van prostaatpunctiebiopsie via rectale weg is overgeschakeld op echogeleide NMR-fusiebiopsies onder narcose. Dat levert een hogere accuraatheid en een lager infectie- of bloedingsrisico op. Toepassing van de nieuwste robotchirurgische technieken voor prostatectomie verkortte de vereiste hospitalisatieduur. Bovendien is het in de meeste gevallen mogelijk om de blaassonde al te verwijderen bij het ontslag uit het ziekenhuis. Verdere verfijning van deze technieken zorgde de laatste jaren voor een ongekende vooruitgang in snelle recuperatie van de continentie. Een multidisciplinair en geïntegreerd revalidatieprogramma om de erectie te recupereren is uniek voor Vlaanderen en gaf merkkelijk verbeterde potentiecijfers.

Niercarcinoom

(Sub)specialisten: dr. Christophe Ghysel, dr. Frederic Baekelandt, dr. Pieter Uvin

In de behandeling van niercarcinomen wordt de robot onder meer ingezet voor niertumorresectie, voor de uitdagende en zeer tijdscri-

tische partiële nefrectomie en voor de resectie van niet-uitpuilende letsels met behulp van een laparoscopisch geleid echotoestel. Ook voor totale nefrectomie en nefro-ureterectomie draagt hij bij tot uitstekende resultaten. De robotbenadering is minder invasief en levert een aanzienlijke tijdswinst op.

Blaascarcinoom

(Sub)specialisten: dr. Harm Arentsen en dr. Frederic Baekelandt

Het recentst geïmplementeerde toepassingsgebied van robotchirurgie is de volledig gesloten cystectomie (volledige verwijdering van de blaas en reconstructie van een nieuwe blaas), die voor patiënten een sterke comfortverhoging betekent. De techniek halveert de hospitalisatieduur en zorgt voor minder complicaties en snellere mobilisatie.

INCONTINENTIE, UROGENITALE PROLAPS EN PROTHESECHIRURGIE

(Sub)specialisten: dr. Jozef Ampe, dr. Bart Kimpe, dr. Pieter D'hulst

Voor ongewenst urineverlies wordt de 'full monty' behandeling aangeboden. De dienst beschikt over de expertise in de behandeling van stress-incontinentie bij dames (transobturator tape (TOT), Tension-free Vaginal Tape (TVT) sling), post-prostatectomie incontinentie bij mannen (male sling, artificiële sfincter) en aandrangs-incontinentie (botox, neuromodulatie). Met een sacrale neurostimulator, een 'pacemaker van de blaas', bereiken de urologen zeer goede resultaten bij patiënten met extreme incontinentie, retentie of andere ernstige plasproblemen. Voor benigne urologische aandoeningen levert de robot net zo goed significant voordeel op. Bij sacrocolpopexie voor recidiverende prolaps toont de robotische benadering zich bijvoorbeeld sterk superieur, gezien de mogelijkheid tot diepere penetratie in het kleine bekken, maar ook voor primair cystocele-herstel zijn er aantoonbare voordelen.** Via prothesechirurgie implementeren de urologen op regelmatige basis erectieprothesen bij mannen met persisterende en moeilijk behandelbare erectiedisfunctie. De dienst participeert hiervoor in een internationale registratiestudie met gerenommeerde centra.

RECONSTRUCTIEVE UROLOGIE

(Sub)specialisten: dr. Jozef Ampe, dr. Bart Kimpe, dr. Frederic Baekelandt, dr. Pieter D'hulst

Ook zeldzamere ingrepen, zoals de psoas hitch voor ureterreïmplantatie en pyeloplastie om pyelo-ureterale junctie (PUJ)-stenose te verhelpen, maken deel uit van het repertoire. Verder behoort de reconstructie van de plasbuis (urethraplastie) bij vernauwing of na trauma tot het palet aan mogelijkheden. Dit gebeurt met verschillende weefsels, zoals mondslimvlies of voorhuid, in functie van de ernst en de locatie van het letsel.

KINDERUROLOGIE

(Sub)specialist: dr. Bart Kimpe

Op het vlak van kinderurologie staat de dienst eveneens heel ver. Jongens en meisjes met aangeboren of verworven afwijkingen van de nieren, urineleider, blaas, plasbuis en geslachtsorganen krijgen de beste zorg dankzij een multidisciplinaire aanpak. Daarnaast verlost de kinderplasschool jaarlijks vele kinderen van een vervelend en onderschat probleem.

* Zie ook artikel 'HoLEP: een innovatieve behandeling voor goedaardige prostaatvergroting', azlink 41, september 2019, op azlink.be

** Zie ook artikel 'De urologische benadering en robotgeassisteerde behandeling van urogenitale prolaps', azlink 50, december 2021, op azlink.be